

Handläggare
Johanna Berglund
Telefon: 08-50810258**Till**
Norra innerstadens stadsdelsnämnd
2024-09-26

Remiss av Stockholms stads program för stöd till anhöriga

Yttrande till kommunstyrelsen angående remiss KS 2024/749

Förvaltningens förslag till beslut

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått Stockholms stads program för stöd till anhöriga på remiss, för yttrande senast den 1 oktober 2024.

Stockholms stads program för stöd till anhöriga är ett styrdokument för socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna. Syftet med programmet är att öka kvaliteten i Stockholms stads socialtjänst så att anhöriga upplever att de har en bra livssituation och får likvärdiga insatser oavsett var i staden de bor.

Förvaltningen anser att det är välkommet med en revidering av programmet och att fokusområdena för utvecklingsarbetet är väl valda. Förvaltningen ser även positivt på att målgrupperna förtydligats. Förvaltningen lämnar ett antal synpunkter på det reviderade programmet. När det gäller förslaget till basutbud till anhöriga från stadsdelsnämnderna så anser förvaltningen att detta bör kompletteras med stödjande samtal för att få en likställighet inom staden, så att stödjande samtal inte enbart ges av socialförvaltningens verksamheter på stadsövergripande nivå.

Bakgrund

Socialnämnden fick 2024 i uppdrag att i samarbete med äldrenämnden revidera Stockholms stads program för stöd till anhöriga. Norra innerstadens stadsdelsnämnd har fått förslaget till reviderat program på remiss för yttrande till kommunstyrelsen senast den 1 oktober 2024.

Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, äldrenämnden, stadens stadsdelsnämnder, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, kommunstyrelsens pensionärsråd, Anonyma Alkoholister, attention, Autism- & Aspergerföreningen Stockholm, Brukarföreningen Stockholm, Demensföreningen i Stockholm, Funktionsrätt Stockholms stad, Maskrosbarn, Musketörerna, PRO Stockholm och SPF Stockholm.

Ärendet

Stockholms stads program för stöd till anhöriga är ett styrdokument för socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna. Syftet med programmet är att öka kvaliteten i Stockholms stads socialtjänst så att anhöriga upplever att de har en bra livssituation och får likvärdiga insatser oavsett var i staden de bor. Programmet har tre mål:

1. Stockholms stads socialtjänst har ett anhängarperspektiv som genomsyrar alla verksamheter och yrkesgrupper som möter anhöriga.
2. Anhöriga görs delaktiga i den närståendes omsorg, stöd eller vård i den mån det är möjligt utifrån frivillighet och samtycke.
3. Anhörigas behov uppmärksammas och anhöriga erbjuds stöd med kvalitet.

Följande fokusområden föreslås för utvecklingsarbetet: information om socialtjänstens stöd till anhöriga, kunskap och kompetens, samverkan, stöd till anhöriga samt systematisk uppföljning.

Målgrupperna för programmet är anhöriga till; personer som är äldre, personer med funktionsnedsättning eller fysisk sjukdom, personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning, personer med ett missbruk eller beroende, personer med koppling till våldsbejakande extremism, personer med en kriminell livsstil, personer i kriminell miljö som drabbats av skjutningar och dödligt våld samt barn (0-17 år) som anhöriga.

I programförslaget beskrivs stadens stöd till anhöriga, organisering av utförandet av stödet och vilket basutbud som ska erbjudas av stadsdelsnämnderna. Stadsdelsnämnderna föreslås erbjuda anhöriga ett basutbud av generella insatser: information, vägledande samtal samt anhöriggrupper och träffpunkter.

Information – tillhandahålla stadsdelspecifik information till anhöriga. Det kan till exempel handla om stöd som erbjuds till anhöriga inom stadsdelsnämnden, kontaktvägar, och aktiviteter riktade till anhöriga.

information om vilka rättigheter den anhörige och den närstående har.

Anhöriggrupper och träffpunkter – stadsdelsnämnderna ska erbjuda anhöriga möjligheter att träffa andra anhöriga i syfte att få aktiviteter för avkoppling och återhämtning samt erfarenhetsutbyte.

På stadsövergripande nivå erbjuds bland annat stödsamtal till anhöriga till; personer med missbruk- eller beroendeproblem, personer med koppling till våldsbejakande extremism, personer med en kriminell livsstil och personer i kriminell miljö som drabbats av skjutningar och dödligt våld. Annat stadsövergripande anhörigstöd som ges är öppenvårdsinsatser till barn, unga och familjer samt korttidsvård till äldre personer med kognitiv funktionsnedsättning

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kvalitetsavdelningen i samråd med förskoleavdelningen, socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är välkommet med en revidering av programmet och att fokusområdena för utvecklingsarbetet är väl valda. Förvaltningen ser även positivt på att målgrupperna förtydligats.

När det gäller förslaget till basutbud till anhöriga från stadsdelsnämnderna så anser förvaltningen att detta bör kompletteras med stödjande samtal för att få en likställighet inom staden, så att stödjande samtal inte enbart ges av socialförvaltningens verksamheter på stadsövergripande nivå. I programmet föreslås att stadsdelsnämnderna ska erbjuda information, vägledande samtal, anhöriggrupper och träffpunkter. Detta anser förvaltningen alltså bör kompletteras med stödjande samtal.

Stadsdelsnämndernas anhörigkonsulenter arbetar utifrån stadens gemensamma funktionsbeskrivning, beslutad av kommunfullmäktige i juni 2023. I anhörigkonsulentens arbetsuppgifter ingår bland annat att:

- ”erbjuda stödjande samtal, utifrån evidensbaserade metoder, för att ge anhöriga möjlighet att prata om vad som är viktigt för dem i sitt anhöringskap. Och vid behov kunna få stöd i att förändra sin situation. Antal stödsamtal som varje anhörig erbjuds utgår från anhörigkonsulentens bedömning av den anhöriges behov.

- ge vägledande samtal om anhörigas och närståendes rättigheter, insatser man kan ansöka om, ansökningsprocessen och informera om möjligheten till stöd via olika verksamheter och föreningar.”¹

Den största skillnaden mellan ett vägledande och ett stödjande samtal är att i ett stödjande samtal så finns det mer utrymme för att se, lyssna och bekräfta den anhörige. Det är tre faktorer som alltid lyfts fram när frågan ställs om vad som är viktigt för anhöriga i mötet med de olika huvudmännen. Anhöriga får i ett stödjande samtal stöd och utrymme att reflektera över sin situation, hur den påverkas av andra människor, vilket handlingsutrymme den anhörige har och vad man som anhörig kan behöva göra för sin egen skull. För anhörigkonsulterna är det stödjande samtalet det viktigaste verktyget. Stödjande samtal ges inte enbart av anhörigkonsulenter utan vuxna anhöriga kan även få det exempelvis hos Äldre direkt, Kontaktcenter funktionsnedsättning eller hos sin närståendes biståndshandläggare eller socialsekreterare.

I förslaget till program beskrivs att det stadsövergripande stödet bland annat ska innehålla stödsamtal till anhöriga. För ökad likställighet inom staden bör stödjande samtal ingå i stadsdelsnämndernas basutbud.

Vidare ser förvaltningen positivt på att barn som anhöriga lyfts fram på ett tydligare sätt och att det framgår att stödet till barn som anhöriga behöver tydliggöras och fortsätta att utvecklas. Det gäller även de yngre barnen i förskoleålder och förvaltningen noterar att programmet huvudsakligen nämner skolan när det gäller barn som anhöriga. Förskolan ger inga insatser till barnen men kan uppmärksamma barn som anhöriga. Samverkan mellan socialtjänsten och förskolan är viktig för att barn som anhöriga ska kunna upptäckas och erbjudas stöd.

Fler barn som är anhöriga till våldsutövare och våldsutsatta personer behöver ges möjlighet till samtalsstöd. Detta kan idag förhindras när våldsutövare och våldsutsatt är vårdnadshavare och våldsutövaren inte tillstår våldet och därmed inte ger samtycke till barns samtalsstöd på stadens Relationsvåldscentrum. Förvaltningen ser att det finns möjligheter att arbeta med det nya anhörigprogrammet i samband med implementeringen av ”Bryt upp”-programmet.

Vad gäller genomförande av programmet anser förvaltningen att det skulle kunna tydliggöras att aktiviteter ska planeras in i samband med verksamhetsplaneringen.

Namnet på programmet ”Stockholms stads program för stöd till anhöriga - för socialtjänstens verksamheter” innebär ett förtydligande att det inte omfattar alla stadens verksamheter men kan också uppfattas som en begränsning; omsorg och stöd till äldre personer och personer med funktionsnedsättning ingår i socialtjänstens verksamheter men i allmänhet så uppfattas de ofta som egna inriktningar. Förvaltningen föreslår att namnet ses över för att tydligare inkludera äldreomsorg och LSS-verksamheter.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Jesper Ackinger
Stadsdelsdirektör
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Maria Härenstam
Avdelningschef
Norra innerstadens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande SN och ÄN - Stockholms stads program för stöd till anhöriga
2. Förslag till program för stöd till anhöriga
3. Stockholms stads program för stöd till anhöriga
4. Rapport Utvärdering av Stockholm stads anhörigprogram 2021-2024

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Jesper Ackinger, Stadsdelsdirektör	2024-09-06
Maria Härenstam, Avdelningschef	2024-09-06